

Trešdiena, 2017. gada 30. augusts

Kurzemnieks

LAIKRAKSTS VIDUSKURZEMEI

Ēdoles
baznīca svin
370. jubileju.
4. lpp.

Kā reformēs
pagastu
pārvaldes.
2.–3. lpp.

Lai
jauniešiem
interesanti.
10. lpp.

JAUNO ŽURNĀLISTU SKOLA AICINAI!

Ja tevi interesē, kas
apkārt notiek, kā
par to interesanti
pastāstīt, kā
fotografēt, ja vēlies
rakstīt savu blogu,
darboties sociālajos
tīklos, tad Jauno
žurnālistu skola būs
istā vieta!

Tā darbosies
Kurzemnieka
redakcijā.

Aicinām gan 8. un 9. klases
skolēnus, gan vidusskolēnus
jau tagad

Pieteikties:

- e-pastā: dina.porina@kurzemnieks.lv,
- feisbuka lapā Kurzemnieks Kuldīga,
- pa tālr. 63350568.

Bites vēl steidz strādāt

Ceļā no Kuldīgas uz Īvandi un arī šur tur citur ceļmalās braucējus iepriecina skaisti violeti lauki. Tās ir facēlijas, ko biškopji audzē tieši nektāram.

Īvandes pagastā pie ceļa ganās kuldīdnieka Māra Šternberga bites. Ap 120 stropu atrodies dažādās Kuldīgas novada vietās. Bitenieks secina, ka šis gads nav izcils, tomēr labāks nekā pagājušais: „Pavēss. Agrais ienesums

bija daudz mazāks, nekā varēja gaidīt. Arī avenes deva mazāk nektāra, nekā cerēts.” No nektāraugiem M.Šternbergs sējot arī gurķu mētru un bišu amoliņu. Labos gados no saimes varot iegūt ap 50 kg medus. „Daudzas saimes vēl ir viršos, bites cenšas paspēt ko savākt,” saka Māris. Viņa medu varot nopirkt veikalā *Sarma* Kuldīgā, bet ievadītas sarunas par iespēju to tirgot veikalā *Top* tīklā.

FAKTI PAR NEKTĀRAUGU FACĒLIJU:

- viengadīgs augs, izaug līdz 90 cm;
- labvēlīgos apstākļos no 1 ha var iegūt 100–800 kg medus;
- sēj gan agri pavasarī, gan rudenī īsi pirms sala;
- izsējas norma rindsējā ir 12–15 kg/ha, izkliedsējā – 18–20 kg/ha.

Iveta Grīnina
Lāsmas Reimānes foto

ĪSZINĀS

Uz skolu Kabilē

Z.A.Meierovica Kabilēs pamatskola 1. septembrī 10.00 uz Zinību dienu aicina skolēnus, vecākus, vecvecākus, draugus. Pēc pasākuma skolēniem būs klases stunda, zinību stunda, vecākiem – kopsapulce, mācību gada jaunumi, fotografēšanās.

Bibliotēka būs slēgta

Turlavas bibliotēka vairākas dienas septembrī būs slēgta. No 4. līdz 8. septembrim vadītāja Sandra Brantevica dosies uz mācībām Latvijas Nacionālajā bibliotēkā, bet no 19. līdz 22. septembrim notiks inventarizācija.

20 eiro gadā

Kuldīgas novada sporta skolas audzēkņiem pašu maksa par nodarbībām jaunajā mācību gadā būs 20 eiro gadā. Par to deputāti sprieda finanšu komitejā. Sporta skolas direktors, deputāts Agris Kimbors sacīja, ka maksa (10 latu) pēdējoreiz pārskatīta 2011. gadā, pārrēķinot tā noteikta 15 eiro gadā. Arī no 20 eiro ieguvums nebūšot liels, toties tas disciplinējot. Ja kaut kas tiek dots par velti, gadoties, ka audzēkņi uz vienu treniņu nāk, uz citu ne. Skolas maksa tiktu dalīta: pirmajā pusgadā astoņi eiro, otrajā – 12.

Piektdien, 1. septembrī:

- Skolas somas un bērna mugura.
- Kas jauns Rudbāržos.
- Alkas pēc piedzīvojumiem.
- Sludinājumiem atsaucas daudzi.

REDZĒJUMS

Reorganizācija, racionalizācija, optimizācija

Daiga Bitinieca,
tāl. 63350567;
daiga.bitinieca@
kurzemnieks.lv

„Jāpatur prātā
arī katra pagasta
iedzīvotāji. Cik nu
viņu mums vēl ir.”

Nav nekāds brīnums, ka jaunās novadu domes pēc vēlēšanām ķeras pie lieliem darbiem, kas visbiežāk nozīmē arī nepopulārus lēmumus. Tādus, ar kuriem pirms vēlēšanām nākt klajā ir sarežģīti, jo var pazaudēt neapmierināto balsis. Jo arī tad, ja mērķis ir lietderīgāk izmantot resursus, vienmēr tiks skarti konkrēti cilvēki.

Kuldīgā pēc vēlēšanām uzzinājām, ka tiks apvienotas trīs skolas un ka Viļa Plūdoņa Kuldīgas ģimnāzija kopā ar Alternatīvo sākumskolu un Kuldīgas pamatskolu no nākamā gada nesīs V.Plūdoņa Kuldīgas vidusskolas vārdu. Tas gan nesamazina pilsētas vidusskolu skaitu, un tas, manuprāt, ir tikai laika jautājums, ņemot vērā skolēnu skaitu. Bet tik radikālam lēmumam šobrīd dome acīmredzot nav gatava, ņemot vērā kaislības, kas plosījās pirms pāris gadiem, kad pēc Kuldīgas attīstības aģentūras pētījuma rezultātiem pašvaldībai bija nodoms skolu tīklu pārveidot radikālāk. Eh, žēl, ka pilsētā neviena mācību iestāde nav ieguvusi valsts ģimnāzijas statusu, bet varbūt tas vēl izdosies, spēkus koncentrējot.

Toties dažām citām lietām gan domes vadība ķersies klāt sparīgi, reorganizējot attīstības pārvaldi, un tas skar būvniecības pārzinātājus, projektu un attīstības nodaļas speciālistus, nekustamā īpašuma speciālistus utt. Par rezultātiem spriest grūti, kaut pati ideja izskatās loģiska un ir cerība, ka lēmumi tiks pieņemti ātrāk un vienkāršāk – tieši par to uzņēmēji domei nereti pārmetuši. Arī protesti (vismaz skaļi) nav dzirdēti.

Bet citādi tas ir ar citas kārtības ieviešanu pagastos. Sākotnējā ideja, par kuru rakstījām 5. jūlija *Kurzemniekā* – pagastu pārraudzībai veidot jaunu iestādi *Kuldīgas novada pagastu apvienību*, strauji ieguvusi citu veidolu. Lai arī mērķis strādāt racionālāk ir atbalstāms, reformu gaitā acīmredzot pieļautas kļūdas. Pāris pagastu pārvaldnieki *Kurzemniekam* neslēpj sarūgtinājumu, jo zaudējuši vai baidās zaudēt darbu, vairāki neziņā rausta plecus.

Vakar līdz pat šī avīzes numura maketēšanai gaidījām svaigākās ziņas no pagastu pārvaldnieku un domes darbinieku sapulces. Jautājumu ir daudz, atbilžu uz visiem nav. Tiklīdz būs, tā skaidrosim, jo, protams, naudu vajag taupīt, protams, amats nevienam nav pielaulāts uz mūžu, protams, vienmēr vienkāršāk dzīvot pa vecam, bet, manuprāt, svarīgas vēl divas lietas: vajadzīgi saprotami lēmumi, kas jāizskaidro savlaicīgi, un jāpatur prātā arī katra pagasta iedzīvotāji. Un tas līdz šim ne vienmēr izdevies. Vai izdosies pēc šīm pārmaiņām?

AKTUĀLAIS JAUTĀJUMS

Cik daudz un cik bieži jums ir darīšanas pagasta pārvaldē?

Anda Zariņa, karjeras konsultante no Rīgas: – Man pieder īpašums Īvandes pagastā. Pārvalde sūta rēķinus, īpašuma nodokli, bet tos maksāju internetā. Pārvaldes būs aktuālas vismaz desmit divdesmit gadus. Tajās jābūt sociālajam darbiniekam, karjeras konsultantam jauniešiem, jo ne jau visi ir veiksmīgi, kādam vajag palīdzību, pamudinājumu, ne visi iet baznīcā un ir socializējušies.

Alda Perševica, mājsaimniece no Gudeniekiem: – Šad tad apmeklēju pagastu pārvaldi, lai kaut ko pajautātu. Jo kur tad aizies, paprasis un pajautās? Obligāti jābūt pagastu pārvaldes priekšniekam, lauku konsultantam, grāmatvede droši vien arī ir vajadzīga, visi, kas jau ir.

Silva Brūvere, skolotāja no Kuldīgas: – Es domāju, ka pagastu pārvaldēs tas birokrātiskais aparāts atsevišķās vietās varētu būt mazāks. Nesaukšu konkrētu vietu, bet internetā palasīju, ka tur ir priekšnieks, vietnieks, grāmatvedis, kasieris. Uzskatu, ka pietiktu ar priekšnieku un sekretāru, kas apvieno daudzas lietas. Pietiek, ka Kuldīgā ir speciālisti, nav jau novada centrs tik tālu. Nelielā pagastā tik liela pārvaldība nav nepieciešama. Uz vietas jābūt sociālajam un medicīnas darbiniekam.

Jānis Slupeiks, pensionārs no Aizputes pagasta: – Mēs savā pagastu pārvaldē veicam maksājumus, cits nekas tur nenotiek. Nezinu, kādus speciālistus tur vajadzētu, citus pakalpojumus neizmantojam. Ko mums, pensionāriem, daudz vajag!

Aigars Palacis, slimības atvaļinājumā: – Nevajag tur tik daudz tos cilvēkus, bet kādus trīs, pie kuriem aiziet vietējiem. Pašlaik lauki panīkst, un, lai tas nenotiktu, kaut kādam centram ir jābūt. Esmu arī pret to, ka laukos skolas tā likvidē. Pārvaldē vajag sociālo darbinieku, lauku konsultantu, sekretāri un vadītāju – viņš var būt arī zemnieks, kurš nedēļā stundu vai divas ir uz vietas, lai cilvēki var uzdot jautājumus.

Olīta Balule no Saulkrastiem: – Reti, bet kādreiz nākas apmeklēt pagastu pārvaldi, lai saņemtu informāciju, piemēram, par juridiskām tēmām. Pārvaldē noteikti vajadzētu sociālo darbinieku, jauniešu konsultantus, arī vienam kasierim jābūt.

Aiga Blumberga, Lāsma Reimanes foto

Vadība mēģina ieviest skaidrību

Turpinot rakstīt par Kuldīgas novada pašvaldības sāktu pagastu pārvalžu reformu, *Kurzemnieks* iztaujā pagastu pārvaldniekus un domes izpilddirektora vietnieci Agnesi Buku, kura koordinē pārvaldnieku darbu.

(Iepriekšējais raksts publicēts 28. augusta numurā.) Tagad pagastu pārvaldniekiem jautājām, kāds pēc reformas būs uzlabojums, cik štata vietu katrā pagastā paredzēts samazināt, kā viņi vērtē, ka diviem kolēģiem – Dacei Cielavai (Pelči un Snēpele) un Tālvaldim Bergmanim (Kabile) darbs uzteikts. Sarunas notika pirms vakar, 29. augustā, notikušās iknedēļas pagastu pārvaldnieku tikšanās ar A.Buku Kuldīgā.

Vakar pārvaldnieki pārsvarā informēti par saimnieciskiem jautājumiem, bet par kolēģu atbrīvošanu no darba tikšot runāts, kad atgriezīsies I.Bērziņa.

„Gan jau panāktu, ka aizeju pati”

Dace Cielava, Pelču (no 2009. gada) un Snēpeles (no 2013. gada) pagastu pārvaldiece:

– Pamatojuma, kāpēc man jāaiziet, vienkārši nav. Piedāvāja parakstīt vienošanos par darba attiecību izbeigšanu. Kad pajautāju, kādēļ, tika uzbērta kaudze dubļu. Pilnīgi visu atspēkoju iesniegumā Ingai Bērziņai, kur komentēju to, kā notika saruna ar Agnesi Buku un Viktoru Gotfridsonu.

Bukas pamatojums: es neesot rakstījusi projektus (manā amata aprakstā tāda pienākuma nav), tāpēc abos pagastos neesot attīstības, un sadarbība neesot iespējama.

Vienošanos parakstīju. Kāpēc? Divas dienas pārdomāju, sapratu, minēti tikai iegansti un manai atlaišanai ir cits iemesls. Esmu cilvēks, kurš saka, ko domā, kuram ir viedoklis par dažādiem jautājumiem. Esmu partijā *Kuldīgas novadam*, vēl tagad cienu visu, kas Ingas Bērziņas vadībā padarīts. Bet, ja metodes ir tādas!? Nākamajā reizē tika teikts, ka arī iepriekš mana darba novērtējums bijis zems, tādēļ sadarbība nav iespējama. Sapratu: ja tagad vienošanos neparakstīšu, tiks noslēgts tāds līgums, ka, pamatojoties uz likumu, novērtēšanas rezultātā mana alga būs maksimāli samazināta. Un tad aiziešu pati, jo jau tagad pa abiem pagastiem esmu pietiekami noskrējusies. Iesniegumā Bērziņas kundzei lūdzu, lai viņa tiekas ar kolektīviem manos pagastos. 25. augustā viņa atbrauca uz Pelčiem. Pelčenieki mani ļoti aizstāvēja, vēlējās, lai palieku. Līdzīgu tikšanos Bērziņa solīja arī Snēpelē. Arī snēpelnieki vēlas zināt, par ko mani atbrīvo.

„Pensijā var pavadīt arī korektāk”

Tālvaldis Bergmanis, Kabiles pagastu pārvaldnieks, vada to kopš 1991. gada:

– Jā, ar mani ir parakstīta vienošanās, ka es ar 29. septembri darbu pametu. Man ir iespēja aiziet pensijā, to arī izmantošu. Biju domājis palikt uz reorganizācijas laiku, lai atrod citu, es tam palīdzētu iejusties, tad arī pats aizietu.

Kāds pamatojums, ka jāiet projām tagad? Domei esot jāizvēlas, ar ko kopā strādāt. Sapratu, ka ar mani negrib, – to teica priekšsēdes vietnieks Viktors Gotfridsons. Uzskaitīja kaut ko, kas darīts nepareizi. Piemēram, to, ka sociālajai mājai nomainījām jumtu. Divus gadus prasīju naudu, domei neesot. Atradām savā budžetā, uzlikām paši. Ar Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekciju visu nokārtojām, tika noformēts kā pagaidu jumts. Solīju, ka labākos laikos uzliksim dakstiņus. Tagad man pārmeta, ka nav ievēroti likumi, bet tas jumts divās vietās

Kabiles pagastu pārvaldē ir 15 štata vietas, no tām jāsamazina piecas. Pagastā ir ap 800 iedzīvotāju.

jau bija iebrucis.

Pārmaiņu būtība man nav saprotama. Izskatās, ka viss tiek sagrauts. Agnese Buka pateica, ka jāsamazina piecas štata vienības, no tām trīs ir ugunsdzēsēju depo, un tas neesot apspriežams. Tas gan ir mutiski – rīkojuma nav. Tātad depo likvidējam, kaut gan tur atrodas visa komunālā saimniecība, signalizācija iet uz monitoriem, kuros sargi redz, kas notiek pagastu iestādēs. Sargi jau tā tikai naktīs sēdēja, tagad monitoros varēs zīrnēti skatīties. Līdz 1. septembrim man cilvēkiem darbs jāuzsaka. To izdarīs ar mūsu rokām, tad varēsim iet. Uzrakstīju Bērziņas kundzei iesniegumu par situāciju, kāda var veidoties: ja kas tiks izzagts, atbildību neuzņemos.

Ēdolē svin Dieva nama pastāvēšanu

Svētdien dievkalpojumā Ēdoles luterāņu baznīcā valdīja īpaši pacilāts noskaņojums, jo tika svinēta dievnama 370 gadu jubileja un bija sabraukuši daudz viesu.

DRAUDZE – GAISMA

„Jūs esat ļoti laimīgi,” klātesošos uzrunāja Kuldīgas iecirkņa prāvests Uldis Gailītis. „Kā Jēzus teica saviem mācekļiem: daudzi ir gribējuši redzēt, bet nav varējuši. Jūs redzat un dzirdat kaut ko īpašu. Altāri ne tikai kā interjera lietu, bet vietu, kur Kristus nāk mūsu vidū, kur var sadzirdēt, ka Dievs saka mums katram: „Tu esi ļoti vērtīgs, es negribu, ka tu nodzīvo šo dzīvi kaut kā, bet nāc man līdzī uz mūžību.” Šodien Kristus mums ir ļoti svarīgs tieši cilvēciskajās attiecībās, lai nepaietu garām tiem, kam esam vajadzīgi. Jūs šeit varat sastapt Kristu jau 370 gadu, uzdot jautājumus, bet svarīgi, lai tie nebūtu tikai formāli: kā nokristīt bērnu, salaulāties un vēl par citām lietām. Bet, lai sirds būtu klāt attiecībās ar Dieva dēlu Kristu, Ēdoles draudze ir kā gaisma savā pagastā un pat visā novadā. Lai arī turpmāk jūs būtu Kristus vārda nesēji sabiedrībā!”

DIEVS VEIDO VĒSTURI

Draudzes mācītājs Didzis Skuška sprediķa sākumā norādīja, ka Ēdoles baznīca ir valsts aizsargāts piemineklis: „Tas labi atgādina, ka mūsu Dievs ir vēstures dievs. Viss radīts no Viņa gribas. Pat laiku skaitām pirms un pēc Kristus dzimšanas. Viņš ir arī mūsu katra paša personīgās vēstures dievs. Ne tādas, kas ved uz pazušānu, bet gan uz dzīvību. Par to vienmēr atgādina arī šis dievnams. Pirmais, ko darīja kristieši, ieradoties kādā vietā, – cēla baznīcu. Namu kā mājas, kur cilvēki pulcējas, sauc to par savu un jūtas piederīgi. Kādi tik laiki, kari un citi notikumi bijuši 370 gados, bet šeit vienmēr bijusi vieta, kur pielūgt Dievu, vienmēr pastāvējusi draudze. Ja nav nama, nav draudzes, un otrādi, jo vienam bez otra grūti pastāvēt. Tie dievnami, kuros vairs nav draudzes, lēnām sabrūk. Šeit, draudzē, arī cilvēki viens otru kaut kā uztur. Tāpēc vien ir vērts svinēt nama jubileju. Tāpēc varam pateikties Dievam, ka šis nams bijis, ir un būs, ka uzcelts, no paaudzes paaudzē kopts un uzturēts.”

SVARĪGI ARĪ DRAUGIEM

D.Skuška vēl piebilda, ka Dievam var pateikties arī par to, ka ne tikai ēdolniekiem ir svarīgs dievnams. To apliecina sveicēji, tostarp ļaudis, kas no citām vietām atbraukuši šeit dziedāt: Alsungas *Suitu vīri* ar stiprām balsīm, skanīgie sieviešu ansambļi no Lipaiķiem un Rendas.

U.Gailītis Ēdolē dievkalpojumu vadīja otrreiz, iepriekš tās bijušas laulības. Viņš bija pārsteigts par dievnama celšanas leģendu, kuras pamatā bijusi ticības naida izraisīta slepkavība. Savā ziņā tas esot tulkojams pozitīvi, jo norāda uz Dieva spēku un mīlestību. „Latvijā ir daudz senākas baznīcas, pat 600 gadu un vecākas,” tā

Dažādos avotos nostāsti vēsta, ka baznīcu cēlis Ēdoles pils īpašnieks Johans Dītrihs Bērs sava noslepkaotā tēva piemiņai, lai izpirktu viņa slepkavas – sava brāļa – grēkus. Vēlāk pats barons Bērs licis sevi apglabāt zem 1647. gadā celtā dievnama sliekšņa – kad tas būšot dievlūdžēju gana nomīdīts, tad grēki būšot piedoti.

Ēdoles pagasta mājaslapā precizēts, ka slepkavība 1623. gadā notikusi tieši ticības nesaskaņu dēļ.

Vēsturiskā pamatojuma dēļ sakrālajā celtnē iekšpusē valda melni toņi, tā nosaukta par Grēku izpiršanas baznīcu. Gan manierisma stilā veidotais altāra retabls, gan kancele un muižnieku loža bija melnā krāsā ar zeltījumu, bet uz altāra joprojām atgādinājums: „Memento mori!” (Atceries nāvi!)

Vienlaikus interjerā ir grezni baroka un rokoko kokgriezumi. Baznīcā skan vienas no vecākajām ērgļēm Latvijā. Instrumentu darinājis Tukuma ērgļmeistars Kristofs Vilhelms Bravelaits 1786. gadā.

1647. gadā celtā Ēdoles baznīca ir viens no tālaika izcilākajiem arhitektūras pieminekļiem un atrodas valsts aizsardzībā.

Ne garīgā, ne saimnieciskā dzīve Ēdolē tā nenoritētu bez aktīvajām draudzes sievietēm.

„Jūs esat laimīgi, ka jums ir tik grezna baznīca, kur tikties ar Kristu,” Kuldīgas iecirkņa prāvests Uldis Gailītis saka mācītājam Didzim Skuškam.

Lipaiķu draudzes sieviešu ansamblis dzied zem savulaik kungiem celtā balkona, kura luktas gleznojums atainotas Jēzus dzīves ainas.

prāvests. „Tas atkarīgs, kā kurā vietā veidojās apbūve, tāpēc gadu skaitlim nav nozīmes, galvenais ir pastāvēšana. Ārēji Ēdoles baznīca neizskatās tik grezna, kāda tā ir iekšpusē. Šeit kalpojot, man bija īpašas sajūtas.”

JŪTAS KĀ MĀJĀS

Draudzes darbu Ēdolē vada mācītājs D.Skuška, taču viņš

norādīja, ka ne garīgā, ne saimnieciskā dzīve nenoritētu bez draudzes aktīvajām meitenēm. „Baznīca mums ir kā svētnīca un mājas, un katrs dievkalpojums vai cits pasākums – svarīga gan personiskā saskarsmē ar Dievu, gan kā kopā būšana,” vienā balsī atzina Līga Tīrmane un Aira Preisa. Līga dievnamu apmeklē, kopš pārcēlusies dzīvot Ēdolē.

Stiprās Alsungas *Suitu vīru* balsis luterāņu dievnamu kaimiņpagastā padara vēl krāšņāku.

Viņaspār, pilsētas baznīcās tādu sirsnību nejut. Airas kundzei pieredze lielāka, kaut kristietībai vairāk pievērsusies pēc valsts neatkarības atjaunošanas. Tas bijis laikā, kad te kalpojusi Dace Rubļevska (tagad Dolace). Tas bijis pacēluma laiks, ļoti daudzi iesvētījušies, bet tagad paklīduši kur kurais, tomēr draudzes koldols turas joprojām. „Tā ir laime,

ka pie manis atrodas dievnama atslēga, varu jebkurā brīdī atnākt palūgt Dievu un citiem durvis atvērt.”

„Nedomājām, kādas puķes izvēlēties, greznojot baznīcu jubilejai,” teic floriste Inguna Lēmane. „Dievs pateica priekšā, kas darāms, kā visās reizēs.

Dainas Tafelbergas
teksts un foto

SKOLA TURAS

Turlavas pamatskolā mācības sākt gatavojas 82 audzēkņi no 1. līdz 9. klasei.

Skolotāja Gunta Freimane (no labās) šogad mēģinās audzināt gan 1., gan 3. klasi, kuru telpas atrodas līdzās. Viņa un direktora pienākumu izpildītāja Brigita Freija prāto, ka tas izdosies. „Viegli nebūs, bet izdarīt var,” uzskata G.Freimane.

Direktora pienākumu izpildītāja arī šajā mācību gadā piekritusi būt Kuldīgas Centra vidusskolas (KCV) direktore Brigita Freija. Viņa atzīst, ka kolektīvs ir labs, strādā pamatīgi, visi saspārušies. Pietiekot, ja vadītāja no Kuldīgas atbrauc divreiz nedēļā.

VECAS UN JAUNAS TRADĪCIJAS

„Uzrakstījām projektu konkursā *Darīsim pašī*. Veidosim āra klasi, kurā bērni varēs mācīties daudz ko no ģeogrāfijas un dabas zinībām. 27. augustā būs talka – palīgā nāks vecāki un bērni. Skolā jau ir spēcīgas tradīcijas, bet pērn ieviesām arī jaunas, piemēram, labāko skolēnu pieņemšanu. Šovasar iekārtojam jaunu mājturības kabinetu zēniem, jo iepriekšējais bija novecojis. No atsevišķas ēkas pārcēlam to uz mazo skolu

LĀSMA ZĪBERGA, angļu valodas skolotāja: „Pērn bija draudi, ka varam kļūt par sešu klašu pamatskolu. Tos pārvarējām un kopā cīnāmies, lai skolas vārdu celtu un godātu. Esam uz pareizā ceļa.”

blakus meiteņu mājturības kabinetam. Gaitēnos būs pufi, uz kuriem bērniem pasēdēt, un paklājiņi,” uzskaita B.Freija.

Vairākus gadus skola sadarbojusies ar medniekiem, rudenī lasot ozolziļes. Nolemts septembrī Rūķu parkā iekārtot emociju taku. Netikšot aizmirsta arī tradīcija Dzejas dienās doties pie Ciemgaļu mežabeles.

JAUNIEŠU VAJADZĪBĀM

Turlavas jaunieši augustā tikušies ar Kuldīgas novada bērnu un jauniešu centra pārstāvjiem un braukuši uz Kuldīgu, bet 30. septembrī atkal tiksies pagastā. Tagad pasākumi notiek kultūras namā, bet arī skola grib iesaistīties, tādēļ esot plāns uzrakstīt projektu, lai izremontētu un pielāgotu ēku, kurā pirms tam atradās zēnu mājturības kabinets.

Mājturības stundās meitenes gatavo ēst, šuj un ada. Vecākajās klasēs skolotāja Ruta Lapsa mācot šūt tērpus pēdējam zvanam vai pat izlaidumam.

AR DIVIEM AUTOBUSIEM

Turlavas audzēkņu skaitu papildinājuši slēgtās Basu skolas bērni. Tādēļ tiks organizēti divi autobusi: viens būs uz Basu un Ķikuru galu, otrs – pa tuvāko apkārtni. Mācības sāksies 9.00, mājup bērni dosies 16.00. Tālāk dzīvojošajiem gan iznāks autobusā pavadīt aptuveni stundu. Laiku līdz autobusam bērni varot pavadīt skolā, arī lasītavā. Par bibliotekāri strādā vēstures skolotāja Ilze Sedliņa.

PROGNOZES LABAS

B.Freija priecājas, ka skolas prognozes izskatās labas. Šogad mācības sāks desmit devītklasnieki, 8. klasē ir astoņi audzēkņi,

TURLAVAS PAMATSKOLĀ

- Pagājušajā mācību gadā skolu beidza pieci devītklasnieki. Viens mācīsies Kuldīgas Centra vidusskolā, divi – Kuldīgas Tehnoloģiju un tūrisma tehnikumā, viena meitene – tehnikumā Liepājā, bet viena pārcēlusies uz Rīgu.
- Pērn no 1. līdz 9. klasei bija 73 skolēni, šogad – 82. Kopā ar pirmsskolas bērniem – 119.
- Šogad 1. klasē būs deviņi bērni, 9. klasē – desmit. Mazākā klasīte ir trešā – seši audzēkņi.

bet 7. klasē – 13. 6. klasē, kas nākamgad veidos 7. klasi, ir septiņi skolēni. „Pamatskolas vecākās klases būs nodrošinātas. Ņemot vērā to, ka nauda seko skolēnam, skola rīkojas ar to summu, kāda piešķirta. Pērn apvienotajās klasēs kopā mācījām vizuālo mākslu, sportu un mūziku, bet pamata priekšmetus centāmies mācīt atsevišķi. Šogad bērnu ir vairāk, iespējams, varēsim klases arī neapvienot,” prāto B.Freija. „Daži Turlavas bērni iet uz citām skolām, pārsvarā tie, kuriem vecāki strādā Kuldīgā.”

Pirmsskolas grupiņā *Lāčuķuks* (no diviem līdz četriem gadiem) iet 16 bērnu, piecgadīgo grupā mācās 13, bet sešgadīgo – astoņi.

SKOLOTĀJU PIETIEK

Pedagoģu štati ir nokomplektēti. No Kuldīgas Mākslas un humanitāro zinību vidusskolas brauc informātikas skolotāja Aelita Kāla, mājturības skolotāja Ruta Lapsa un vizuālās mākslas pedagoģe Lauma Astra Grīnvalde. Savukārt Turlavas skolotājs Juris

Zauers fiziku un ķīmiju māca arī Aizputē. Ar bērniem strādā psiholoģe Inta Brantevica, viņa apvieno darbu Turlavā un KCV. B.Freija palielās, ka logopēde ir Adrija Brantevica, kas šogad nosaukta par Kuldīgas novada Gada cilvēku izglītībā.

Turlavnieks Rihards Zībergs 1. septembrī 1. klases solā sēdīsies t.s. mazajā skoliņā, tomēr sarunāties viņš ļoti vēlējas mamma, angļu valodas skolotājas Lāsma Zībergas kabinetā.

Rihards Zībergs šogad ies Turlavas pamatskolas 1. klasē. Pēdējās brīvās dienas zēns izmanto, lai pabraukātu ar riteni, rotaļātos, kā arī mājās lasītu ābolus, jo tas ir viņa pienākums.

Jūtas kā mājās

Pirmsskolas izglītības grupiņā *Lāčuķuks* Rihards sācis nākt jau pusotra gada vecumā. Pabeidzis piecus un sešus gadus veco bērnu mācības, nu pienācis vēl atbildīgāks skološanās laiks. Pūsis teic, ka pirms jaunā mācību gada jūtoties labi. Sakautrējies pastāsta, ka, bērnodārzu beidzot, bijis izlaidums, viņš ģērbies baltā krekļā, buktētās biksēs un ar tauriņu ap kaklu, nācis ar puķēm. Līdzīgi būšot arī 1. septembrī. Audzinātājai Guntai Freimanei atnesīšot gladiolas.

GAN DARBIŅI, GAN ATPŪTA

Vasaru Rihards pavadījis mājās, bet devies arī uz jūru un *Avārijas brigādes* parku. „Man patika trošu ceļš un nemaz nebija bail,” viņš teic. Mājās pienākums ir lasīt ābolus. Tētis Jānis ir mednieks, ābolus viņš ved meža zvēriem.

Pūsis zina, ka, sākoties skolai, būs vairāk jāmacās, bet pietikšot laika arī rotaļām un futbola treni-

ņiem Kuldīgā. Tagad Rihards pie trenera Māra Tilgaļa tiek vests divas reizes nedēļā, bet ar septembri braukšot pat trīs.

Zēns domā, ka skolā vislabāk patiks sportot, bet arī lasīt un rakstīt būšot labi. To viņš jau mākot, arī angļiski mācoties. Kad izaugs, būšot izgudrotājs – to nolēmis jau bērnodārzā. Ko tieši izgudros, par to domāšot vēlāk.

AP 100 EIRO JĀTĒRĒ

Riharda māsa Sannija mācīsies 5. klasē. Mamma uzskata, ka visvairāk iznāk naudu tērēt pirmklasniekam: „Viss jāpērk jauns: soma, sporta tērps. Pēc tam jau būs vieglāk. Dārgākās lietas – darba burtnīcas un grāmatas – nodrošina skola. Vecākiem jātagādā līniju un rutiņu burtnīcas, zīmuļi, krāsas. Tēriņi varētu būt ap 100 eiro.”

**Inguna Spuleniece
Lāsma Reimanes
un Alekseja Koņkova foto**

PASĀKUMI

KULDĪGAS
NOVADĀ

KULDĪGĀ

Mākslas namā līdz 10.IX somu mākslinieka Henrika Dunkera Latvijā veidots fotogrāfiju cikls par diplomātikas jām dāvanām.

Mākslinieku rezidences izstāžu zālē (Pils ielā 2) līdz 24.IX Kristīnes Abikas izstāde *Kristātrežģis* un Latvijas Mākslas akadēmijas studentu plenēra darbi.

Muzejā līdz 17.IX Agneses Lipingas gleznu izstāde *Baudas inovācija*.

Līvijas Rezevskas izstāžu zālē 4.IX 18.00 Sandras Eglītes fotoizstādes *Svalbāra – pusnakts saules zeme* atklāšana (skatāma līdz 29.IX).

Bibliotēkā līdz 9.IX studijas *Kuldīgas palete* gleznu izstāde *Cecilijas skotu dienas*.

Pie kafejnīcas Pilādzītis 9.IX 12.00 visas mūspuses Dzintras aicinātas uz saietu, gaidīti arī Dzintari. Vairāk pa tālr. 29283859.

KINO

Kultūras centra kinozālē 1.IX 16.30, 2.IX 17.30, 3.IX 15.30, 4.IX 17.30, 5.IX 15.30, 6.IX 20.00 Kuldīgā uzņemta ģimenes filma *Vectēvs, kas bīstamāks par datoru* – astoņgadīgā Oskara vasaras brīvdienas sēka kā nebeidzams cīņiņš ar vectēvu, bet pārvēršas par abu draudzību (Latvija, stunda 35 min).

30.VIII 15.30, 31.VIII 15.00, 1.IX 14.00, 2.IX 15.00, 3.IX 13.00, 4.IX 15.00, 5., 6.IX 17.30 animācijas filma *Vāģi 3*. Zibenim Makvīnam jāpierāda, ka sarkano vāģi vēl pāragri izstumt no

trases (ASV, latv. val., stunda 49 min). 30.VIII 18.00, 31.VIII 20.00 komēdija *Trakais māmiņu tusiņš* – četras draudzenes sarīko pasākumu, lai nedaudz atpūstos no bērniem un mājas rūpēm, taču tas pārvēršas nekontrolējamā tusiņā ar neparedzamām beigām (ASV, 16+, stunda 29 min).

30.VIII 20.00, 31.VIII 17.30 piedzīvojumu filma *Karš par pērtiķu planētu*. Ģenētiski modificēto pērtiķu armija dodas nāvējošā cīņā pret cilvēkiem (ASV, 12+, divas stundas 20 min). 1.IX 18.30, 3.IX 17.30, 4.IX 19.30, 5.IX 20.00 asa sižeta filma *Zirnekļcilvēks: atgriešanās mājās* – Pīters Pārkers iejūtas supervaroņa lomā (ASV, 12+, divas stundas 13 min).

ĒDOLĒ

Gatavojoties 2018. gada Deju svētkiem, tiek aicināti dejotāji jauniešu kolektīvā *Sprigulis*, vidējās paaudzes kolektīvā *Mudurs*. Dalībniekus gaida arī sieviešu ansamblis *Nova* un amatierteātris. Interesēties kultūras namā, tālr. 22013247.

Pie kultūras nama līdz 9.IX rudens ziedu izstāde.

Kultūras namā Kārļa Dazarta gleznas.

GUDENIEKOS

Kultūras namā Skaidrītes Vjaksas fotoizstāde.

ĪVANDĒ

Muižas pagalmā no 1.IX ziedu izstāde. Iedzīvotāji aicināti 31. augustā un 1. septembrī nest puķes un citas dārza veltes.

Pie stadiona 2.IX 11.00 treniņu laukuma atklāšana. Piedalīsies ielu vingrotāji no Liepājas, būs citas aktivitātes.

KURMĀLĒ

Pasākumu zālē 8.IX 20.00 Dzejas dienām veltīta Kuldīgas ģimeņu teātra izrāde – H.Ibsens. *Pērs Gints* (rež. G.Krauze).

LAIDOS

Bitīte līdz 15.IX kuldīdznieka Kārļa Dazarta gleznas.

Sermītes interešu centrā 13.IX 15.00 pagasta senioru balle, pieteikties līdz 8.IX pagasta pārvaldē vai pa tālr. 29604482 (ir dalības maksa).

RENDA

28.IX tiek organizēts brauciens uz Latvijas Nacionālā teātra izrādi *Bišumāte un vilkacis* Ventspilī, samaksāt līdz 23.IX.

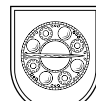
Kultūras namā 23.IX 20.00 rudens balle *Ražas svētki lauku sētā* pie klātiem galdiem, dejas spēles Normunds no Jelgavas. Ar jautrām izdarībām ieradīsies kolhoznieki no blakus ciemiem un māsas Zvirgzdiņas. Ir dalības maksa. Pieteikties līdz 18.IX, tālr. 26181470.

RUMBĀ

Ventas ciemā 1.IX 15.00 strītbols.

VĀRMĒ

Jauniešu centrā 1.IX 16.00 tējas pēcpusdiena, līdzi ņemt cienastu. **Sporta hallē** 2.IX 10.00 *Vārmes kauss* florbolā, piedalās komandas no Irlavas, Jūrmalas, Šķēdes, Vārmes.

SKRUNDAS
NOVADĀ

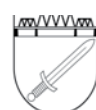
RANĶOS

7.IX pensionāriem tiek organizēta ekskursija uz *Ķiploku pasauli, z/s Celmi* siera ražotni, Bauskas motor-muzeju, Lolitas Duges *Piparmētru namiņu* un Vilces dabas parku. Pieteikties līdz 1.IX pie Aijas Zemes, Zanes Latkovskas (bibliotēkā), Mirzas Ragas (gan Ranķu, gan Skrundas sociālajā dienestā).

RUBBĀRŽOS

Pie kultūras nama 1.IX ziedu un citu krāšņumaugu izstāde.

Sporta laukumā 2.IX 21.00 diskotēka, dīdžeji Kaspars un Dzintars (sliktos laikapstākļos kultūras namā).

ALSUNGAS
NOVADĀ

Alsungas vidusskola aicina uz 1.IX: 8.50 svētbūris baznīcā, 9.30 skolēnu pulcēšanās klasēs, 9.35 mācību gada atklāšana, klases stunda, vecāku sapulce zālē un tikšanās ar klašu audzinātājiem.

Mūzikas un mākslas skola 1.IX gaida audzēkņus: 11.00 Ēdolē, 12.00 Alsungā. Tiks uzņemti jauni audzēkņi akordeona, klavieru, ģitāras un mākslas klasēs.

KURZEMĒ

LIEPĀJĀ

Koncertzālē Lielais dzintars 5.IX 17.00 mākslinieku Rasas un Raiņa Šmitu izstādes *Runā ar mani* atklāšana.

Latviešu biedrības namā 3.IX–1.X Agra Klestrova un Andra Apšenieka fotoizstāde *Viņa/2* (sieviešu portreti).

Olimpiskajā centrā 1.X 15.00 koncertā *Smaidiet, un labi būs!* Nacionālā teātra aktieris Ainārs Ančevskis, dziedātāji Normunds Rutulis, Ginta Krievkalna, Rūta Dūduma un apvienība *Vintāža*.

VENTSPILĪ

Lielajā laukumā 1.IX 13.00 Zinību dienas koncerts. Piedalās hiphoperi Reiks, Edavārdi, Deniss un Elfs, dziedātāja Madara Grēgere, dīdžejs Guestino.

SALDŪ

Mūzikas un mākslas skolā 7.X 18.00 pianists Andrejs Osokins un dziedātāja Katrīna Gupalo izrādē *Pēc pusnakts*.

AIZPUTĒ

Līdz 2.IX mākslinieki, amatnieki un mājražotāji aicināti pieteikties gadatirgum *Abojošana* 9.IX darbnīcu un rezidenču centrā *Serde*. Tālr. 29817180, 28617307.

KAZDANGĀ

Grigajos (3 km no Valtaikiem uz Embūtes pusi) 2.IX 13.00–19.00 kukurūzas labirinta atklāšana: 3 km pastaiga ar uzdevumiem, spēles, šķēršļu josla, fotoorientēšanās, saldumu gatavošana.

JAUNIEŠU DIENA

Katru gadu aizvien plašāk

„Mūsu mērķis ir šo pasākumu audzēt aizvien lielāku. Apmeklētāju bija daudz, katrs varēja iesaistīties un atrast kaut ko sev,” tā par Kuldīgas jauniešu dienu 26. augustā teica novada bērnu un jauniešu centra jaunatnes lietu speciāliste Ieva Kaltnece.

Jaunieši varēja piedalīties meistarklasē kopā ar dīdžeju Ziggy, pagalmā veidot lielizmēra Kuldīgas grafiti kopā ar mākslinieku Renāru Cauni, noteikt savu baiļu līmeni, apmeklējot spēles *Escape Room* telpu. Varēja arī satikt dziedātāju Agnesi Rakovsku. „Vērtības sakņojas pamatskolā un ģimenē, kura piedāvā savu skatījumu uz dzīvi,” teica A.Rakovska. Manā ģimenē bija tāda vide, kurā es varēju realizēties, jo tētis ir mūziķis. Es ceru, ka jums apkārt ir radi, draugi, kuri iedrošina un jūsu idejas atbalsta.”

Kuldīgas jauniešu dienā dziedātāja Agnese Rakovska kopā ar tēti Aivaru Rakovski muzicēja un dalījās dzīves pieredzē.

Kuldīdzniece Akvelīna Klampe: „Vēl nebiju bijusi jauniešu mājā, tāpēc šī ir laba iespēja to apskatīt. Zināju, ka būs tikšanās ar Agnesi Rakovsku, tāpēc nācu, un tā bija ļoti interesanta.” Kuldīdznieks Roberts Ņesberis: „No rīta piecēlos un izdomāju, ka jānāk apskatīt, kas šeit notiks, jo ielās biju redzējis plakātu. Es bērnu un jauniešu centrā apmeklēju skatuves runas pulciņu.”

Emīlija Studente un Sanija Rancāne par pasākumu uzzinājušas internetā.

Abas meitenes dejo vienā no BJC pulciņiem. „Šādas dienas ir vajadzīgas, jo tās ir interesantas un domātas tieši jauniešiem. Mums te ir, ko darīt,” teica Sanija.

Kā pēc tam atzina BJC darbiniece I.Kaltnece: „Šogad popularizējām jauniešu māju, nākamgad formāts būs citādāks. Pagājušogad bija ekstrēmā sporta sacensības, šogad – sports, māksla, mūzika.”

Lāsmas Reimanes teksts un foto

AUGUSTA ERUDĪTS

Kurā pilsētā un kādā valodā izdota pasaulē pirmā avīze, kuras nosaukums aptuvenā tulkojumā nozīmē Atskaite par ievērojamākajām un nozīmīgākajām ziņām?

Atbildes līdz 31. augusta 12.00 atsūtīt e-pastā: redakcija@kurzemnieks.lv.

Atbilde: garīgi slimā Dānijas karaļa padomnieku un faktisko valsts vadītāju, kurš ieviesa progresīvas reformas un politisko intrigu dēļ 1772. gadā sodīts ar nāvi, sauca Johans Frīdrihs Štrūzenze.

Pareizi atbildējuši: Velta Višņevska, Daina Gerente, Ausma Kreidere, Indra Ābelīte, Mārcis Kalējs, Ingars Neimanis.

INTERESANTI

Kāpēc viskijs garšo labāk kopā ar ūdeni

Sajaucot viskiju ar dažiem pilieniem ūdens, uzlabojas tā garša, skaidro kāds pētījums. Viskiju destilē no fermentētiem graudiem, parasti – miežiem vai rudziem (ASV burbona viskijs satur vismaz 51% kukurūzas). Ūdens un alkohola datormodelēšanā simulācijā iekļauti organiskie savienojumi, kas saistīti ar viskija garšu. Dažas molekulas ir tā sauktās amfipātiskās. Pētīti koncentrējās uz mazu amfipātisko savienojumu, kas pazīstams kā gvajakols (organisks savienojums aromātiskajā rindā) – šī molekula saistīta ar dūmu garšu, biežāk sastopama skotu viskijos. Kad datormodelēšanā viskijs atšķaidīts līdz 45% alkohola, gvajakols atradās tam virspusē. Tas palīdz gvajakolam uzlabot viskija smaržu un garšu, jo tas atrodas starp šķidrums un gaisu. Alkohola koncentrācijā virs 59% gvajakols no viskija virsmas *pazuda*. Šis pētījums varētu uzlabot arī citu dzērienu, piemēram, džina, ruma un brendija alkoholisko koncentrāciju. Tas var arī ietekmēt to, cik daudz ūdens un alkohola ir klepus u.c. sīrupos.

JOKI

Ja tev bērniņā nav bijis velosipēda, bet tagad ir *mersedess*, tad tik un tā tev bērniņā nav bijis velosipēda.

Pieredzes bagāta bārmene uzrunā savu šefu:

– Šķiet, man vajadzētu atpūsties. Laikam neizskatos pietiekami labi...

– Kāpēc tu tā domā?
– Pēdējā laikā esmu ievērojusi, ka vīrieši sāk pārskaitīt atlikumu, ko viņiem izdodu...

LAIKA ZIŅAS

ŠODIEN, 30. AUGUSTĀ

Dienas garums – 14 st. 03 min.
Saule lec 6.22, riet 20.25.

Naktī +13°...+16°

R A D
4-5 m/s

Dienā +18°...+22°

R A D
4-6 m/s

RĪT, 31. AUGUSTĀ

Dienas garums – 13 st. 58 min.
Saule lec 6.24, riet 20.22.

Naktī +16°...+20°

R A D
4-5 m/s

Dienā +19°...+23°

R A D
4-5 m/s

ATBILD ĀRSTE

Vizītē pie tehniskā ortopēda

Uz pacientu biežāk uzdotajiem jautājumiem, atbild tehniskā ortopēde **Evita Kučerova**.

Kas īsti ir tehniskais ortopēds?

Tas ir speciālists, kas novērtē stāju, gaitu, kustību ierobežojumus. Novērtē ķermeņa locītavu kustību funkcionālos traucējumus, nosaka ārstēšanas iespējas, izmantojot arī lietojamās palīgierīces: ortopēdiskās zolītes, skeleta locītavas fiksējošas vai stabilizējošas ortozes. Konsultāciju laikā veic arī diagnostiku, piemēram, podometriju – digitāli novērtē pēdu noslogojumu, gaitas asimetriju, pēdas kustību patoloģijas, atbalstu uz podometriskās plāksnes miera stāvoklī un gaitas laikā.

No kāda vecuma var vest bērnu uz gaitas un stājas pārbaudi?

Ja ir kādas sūdzības un aizdomas par pēdu deformāciju, var vest no brīža, kad bērns sāk staigāt. Iespējams, pirms vizītes pie tehniskā ortopēda jāpierakstās pie bērnu ķirurga, lai laikus diagnosticētu kirurģiski ārstējamās patoloģijas. Pieauguša cilvēka gaita bērniem ir vērojama no septiņu astoņu gadu vecuma. Līdz tam katrā gadījumā pilnvērtīgas podometriskās gaitas analīzes indikācijas jāizvērtē individuāli.

Kas būtu jāzina par izmeklējumu gaitu?

Uz konsultāciju vislabāk ierasties brīvās un ērtās biksēs, kas ļaus ērti justies un dos iespēju ārstam labāk izvērtēt ekstremitāšu un gūžu locītavu kustības. Lai novērtētu stāju un muguru, vajadzēs novilkt virsdrēbes. Jāņem līdzi ikdienas apavi, kuros pavadāt ilgāko dienas daļu. Tas ļaus novērtēt apavu zoles nodiluma vietas, apavu virsmas izmaiņas, līdz ar to atvieglot pēdas patoloģiju diagnostiku.

SEPTIŅI TRAUKSMES SIGNĀLI, KAD JĀDODAS PIE TEHNISKĀ ORTOPĒDA

1. Neizskaidrojamas sāpes pēdās, ceļos, potītēs un gūžās dažādā vecumā.
2. Plakanās pēdas un citas pēdu deformācijas gan bērniem, gan pieaugušajiem.
3. Ilgstoši ādas sabiezējumi pēdu apakšējā virsmā (hiperkeratoze), ieauguši nagai.
4. Klibošana vai citāda kustību un stājas asimetrija.
5. Sekas pēc kāju traumām (īpaši bērniem), pēc pārciestām neiroloģiskām slimībām (t.sk. insulta).
6. Pēdas pirkstu deformācija.
7. Endokrinoloģiskas slimības ar neiroloģiskiem un perifērās apasiņošanas traucējumiem pēdās (diabētiskā pēda, podagra u.c.).

VESELĪBAS CENTRS 4
SPECIĀLISTI KULDĪGĀ!

7. SEPTEBRĪ NO PLKST. 10:00
KULDĪGAS SLIMNĪCĀ,
KONSULTĒS
UN PIENĒMS
PACIENTUS ĀRSTE:

Dr. **EVITA KUČEROVA**
"Veselības centrs 4" tehniskais ortopēds.

Cenas:
Tehniskā
ortopēda
konsultācija:
30 EUR

Pieraksts pa tālr.:
20 550 550
9.00 - 17.00
darba dienās

UZZINI VAIRĀK: 20 550 550

www.vc4.lv

VESELĪBAS CENTRS 4
SPECIĀLISTI KULDĪGĀ!

5. SEPTEBRĪ PLKST. 10:00 - 18:00
KULDĪGAS SLIMNĪCĀ
KONSULTĒS
UN PIENĒMS
PACIENTUS ĀRSTE:

Dr. **TATJANA LIŅOVA**
"Veselības centrs 4" "Dermatoloģijas klīnika" ārste -
rezidente, specializējas dermatoloģijā.

Cenas:
Dermatologa
konsultācija:
30 EUR
Dermatoskopija:
10 EUR

Pieraksts pa tālr.:
20 550 550
9.00 - 17.00
darba dienās

UZZINI VAIRĀK: 20 550 550

www.dermaclinic.lv

Iepērkam **METĀLLŪŽŅUS,**
melnus un krāsainus

Mederu ielā 8, Kuldīgā, tālr. 26567540.

Tērauds (gabarīts)	192 EUR/t
Tērauds (negabarīts)	162 EUR/t
Skārds	157 EUR/t
Čuguns	192 EUR/t
Varš	4300 EUR/t
Alumīnija velvējumi	930 EUR/t
Alumīnija lējumi	1030 EUR/t
Alumīnijs pārtikai	1160 EUR/t
Alumīnija bundžas	600 EUR/t
Misiņš	3050 EUR/t
Nerūsējošais tērauds	770 EUR/t
Akumulatori	690 EUR/t

Noņemam automašīnas no uzskaites. Nodrošinām transporta un konteineru pakalpojumus, objektu demontāžu.

INFORMĀCIJU PAR PASĀKUMIEM

sūtiet līdz pirmdienas 11.00

e-pastā: aiga.blumberga@kurzemnieks.lv!

LPKS ZELTA TELŠ
IEPĒRK

LIELLOPUS un JAUNLOPUS.

Augstas cenas. Samaksa tūlītēja vai ar pārskaitījumu.
Tālr. 26114519.

SALDUS TEHNIKUMS
uzņem audzēkņus
jauniešu garantijas
programmās:

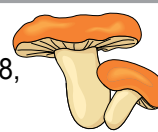
- ◆ Ēdināšanas pakalpojumi, kvalifikācija – pavārs, mācību ilgums 1 gads. Uzņem ar pamatzglītību vecumā no 17 gadiem.
  - ◆ Skaistumkopšanas pakalpojumi, kvalifikācija – vizuālā tēla stilists, mācību ilgums 1.5 gadi. Uzņem ar vidējo izglītību no 17 gadiem.
  - ◆ Būvniecība, kvalifikācija – hidrobūvju būvtehniķis, mācību ilgums 1.5 gadi. Uzņem ar vidējo izglītību no 17 gadiem.
- Uzņemam arī personas, kuras strādā un ir pašnodarbinātas.
Info tel. 22320309,
www.saldustechnikums.lv,
facebook

SKRUNDAS MŪZIKAS SKOLA

mācības sāk 1. septembrī 14.00
Skrundas kultūras namā.
xxxxxxx
SKRUNDAS MŪZIKAS SKOLĀ
audzēkņu uzņemšana
4. septembrī 18.00.
Tālr. 63331354.

Kuldīgā,

Mederu ielā 8,

pērk

GAIENES, BRŪKLENES.

Tālr. 22481824.

VIKA SIA «Vika Wood»
kokzāģētava **PĒRK**
egles un priedes zāģbalkus.

Sīkāka informācija pa tālruni **26443376**.
Papildu informācija www.vikawood.lv.

Lasi www.kurzemnieks.lv!

Vesels cilvēks – laimīgs cilvēks

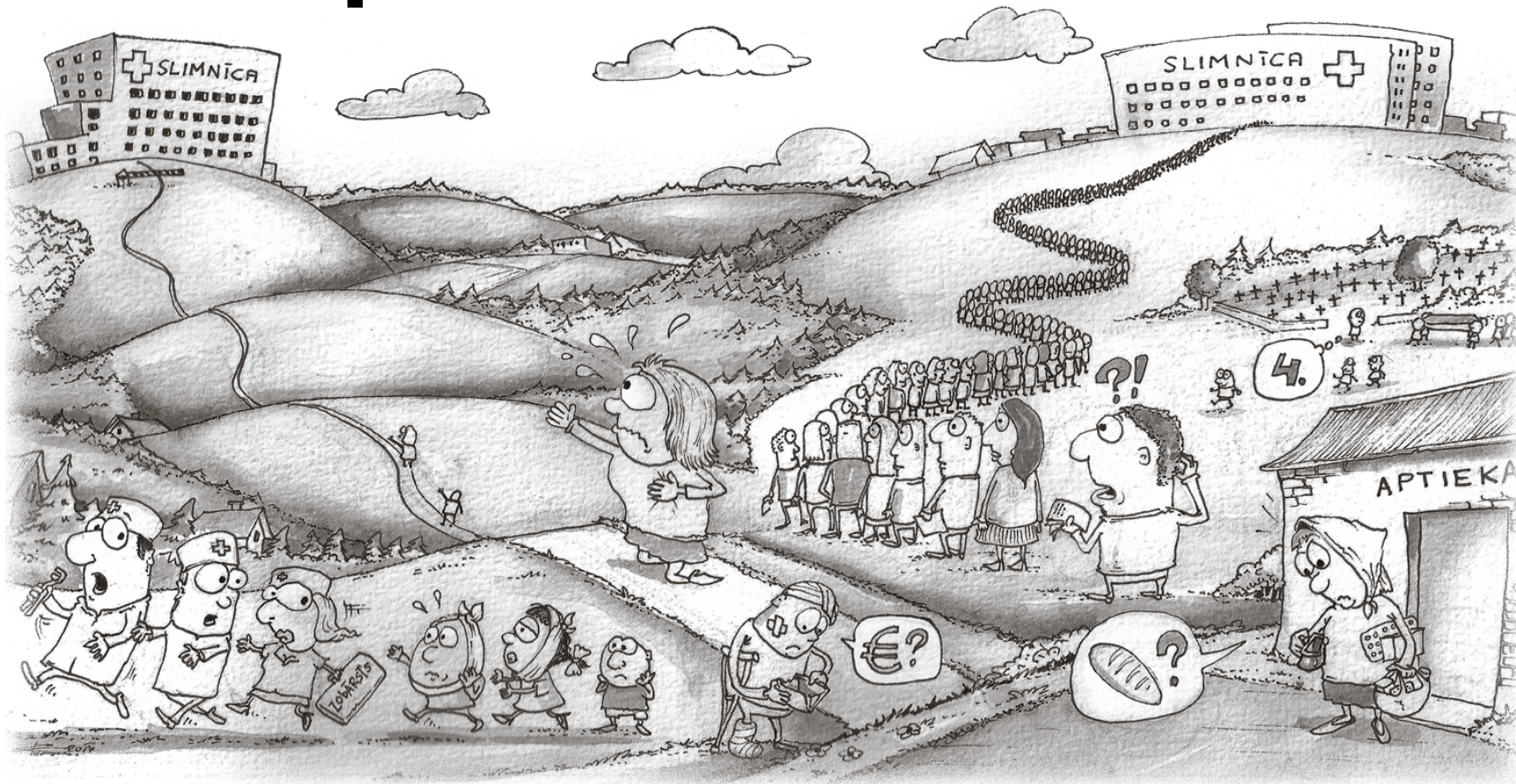
Kas mums katram ir vissvarīgākais? Veselība! Ja tā ir, tad nekas, šķiet, nav par grūtu. Bet, tiklīdz tā sašķobās, tā visā krāšņumā atklājas mūsu valsts medicīniskās aprūpes bēdu ieleja. Trūkst naudas it visam un visiem, nav apmierināto – nelaimīgi ir pacienti un arī palīdzības sniedzēji. Šajā pielikumā – atklāti stāsti, kas liek aizdomāties.

DAIGA BITINIECE,
laikraksta "Kurzemnieks" redaktore

Reģionālo laikrakstu pielikums Nr. 6

Kurzemes Vārds *Auseklis* *Talsu Vēstis* *STARS* *Kurzemnieks* *Zemgale* *Saldus Zeme* *Druva* *Liesma*

Vai katrs pats sev dakteris?

Kristaps AUZENBERGA zīmējums

Runājot par veselības aprūpi Latvijā, kā pamatjautājums aizvien ir uzsvērtā pakalpojumu pieejamība. Pētot rādītājus Eiropas Savienības mērogā, redzams, ka Latvijā tie ir viszemākie un vēsta, ka ceturtajai daļai iedzīvotāju veselības aprūpe ir nesasniedzama. Veselības aprūpes pakalpojumu nepieejamība balstīta uz trim vaļiem – pakalpojumu dārdzību, bezgalīgām rindām uz valsts apmaksātajiem pakalpojumiem un nepārvaramo attālumu līdz ārstniecības iestādēm.

Cenas – neadekvātas, maks – par plānu

Dūšīgākais no vaļiem, šķiet, ir pakalpojumu dārdzība. Naudas trūkst veselības aprūpes nozarei kopumā, bet neba visas problēmas atrisina finansējums. Budžeta portfeļa sakārtošana ik gadu notiek ar saukli, ka medicīna ir prioritāte, un tai tiek atvēlēti papildu miljoni, bet rodas iespaids, ka esošajā nozares sistēmā nauda pazūd kā caurā maisā. Tikmēr pacientam prioritāte ir viņam pieejamais veselības aprūpes pakalpojumu grozs – ko, kur un par kādu cenu viņš var saņemt.

Pēc statistikas datiem, 2013. gadā katrs piektais valsts iedzīvotājs, kam bija vajadzīga medicīniskā palīdzība, pie ārsta nav vērsies. Latvijā šis rādītājs ir trīsreiz augstāks nekā vidēji ES. Salīdzinot ar kaimiņvalstīm, Igauniju pārspējam divas, bet Lietuvu – četras reizes. Atbilstoši šiem rādītājiem Latvijā ir arī augsts novēršamās mirstības īpatsvars – 29%, kas ir divreiz lielāks nekā ES. Tas nozīmē, ka gandrīz trešdaļu mirušo pacientu varēja glābt, ja viņi pie ārsta būtu vērsušies laikus. Taču ne jau aiz laba prāta cilvēks izvēlas nomirt.

Viens no iemesliem, kādēļ vizīti pie ārsta atliek, ir cerība, ka uzlabosies materiālā situācija. Taču vēlāk sāka ārstēšanās izmaksā daudz dārgāk un ir risks dzīvībai.

Palūkojoties uz valsts finansējumu veselības aprūpē pēdējā piecgadē, redzams, ka Latvijā tas ir zem 4% no iekšzemes kopprodukta (IKP), kas ir viens no zemākajiem rādītājiem ES. Ja ņem vērā vēl privāto finansējumu un pacientu līdzmaksājumus, tad tie ir 6–7% no IKP, kas, vienalga, ir mazāk nekā daudzās ES valstīs. Pat ar valdības plānotajiem 4,5% no IKP 2020. gadā būs par maz, jo finanses apēd arī inflācija. Piemēram, 2015. gadā veselības aprūpē uz vienu iedzīvotāju iztērēto līdzekļu apmērs atgriezās 2007. gada līmenī, bet patiesībā bija par 18% mazāks nekā pirms ekonomiskās krīzes. Šāgada jūnijā Ministru kabinets lēma rast papildfinansējumu nozarei, no

sociālajām iemaksām veidojot veselības apdrošināšanas sistēmu. Tā varētu arī pārredzēt, kā tērējam nodokļu maksātāju naudu. Taču par šo likumprojektu joprojām notiek diskusijas. Ekonomisti lēš – apdrošināšana segtu aptuveni trešdaļu no pašreizējā valsts finansējuma nozarei. Tas nozīmē, ka pārējā nauda joprojām būtu jāmeklē budžetā un liela daļa pacientu pakalpojumu pirktu tāpat kā līdz šim. Tātad tie tāpat dalītos valsts neapmaksātajos un apmaksātajos pakalpojumos. Taču, kas šodien ir apmaksāto pakalpojumu grozā, pacientam nav skaidrs, jo realitātē tāda konstanta groza nav. Tiklīdz uz valsts apmaksāto ārstēšanos izveidojas rinda, tā kļūst par tirgus preci, turklāt bez noteikta cenu tarifa. Valsts slimnīcā cenas ir zemākas, bet tur arī pat uz maksas pakalpojumiem veidojas rindas. Privātajā sekto-

rā tie ir pieejamāki, bet dārgāki.

Kāda mediķe, kas strādājusi gan valsts, gan privātajā sektorā, mums anonīmi norāda, ka gan labi, gan negodprātīgi speciālisti var būt jebkurā ārstniecības iestādē, tādēļ šādā ziņā privāto un valsts iestāžu salīdzināšana nebūtu korekta. "Iespējams, atšķirsies vidējā un palīgpersonāla attieksme, jo privātajā sektorā šie darbinieki ar labāku atalgojumu un bez pārslodzes ir motivētāki darbam," viņa sacīja, tomēr, atbildot uz jautājumu, kur smagas slimības gadījumā izvēlētos ārstēties pati, norādīja, ka drīzāk valsts slimnīcā. Parasti privātklīnikas neapņemas veikt sarežģītas operācijas, jo tās ir dārgas un nav garantijas, ka būs veiksmīgas. Privāts sektors ir tendēts uz peļņu, sev neizdevīgus pakalpojumus nepiedāvā.

Vai katrs pats sev dakteris?

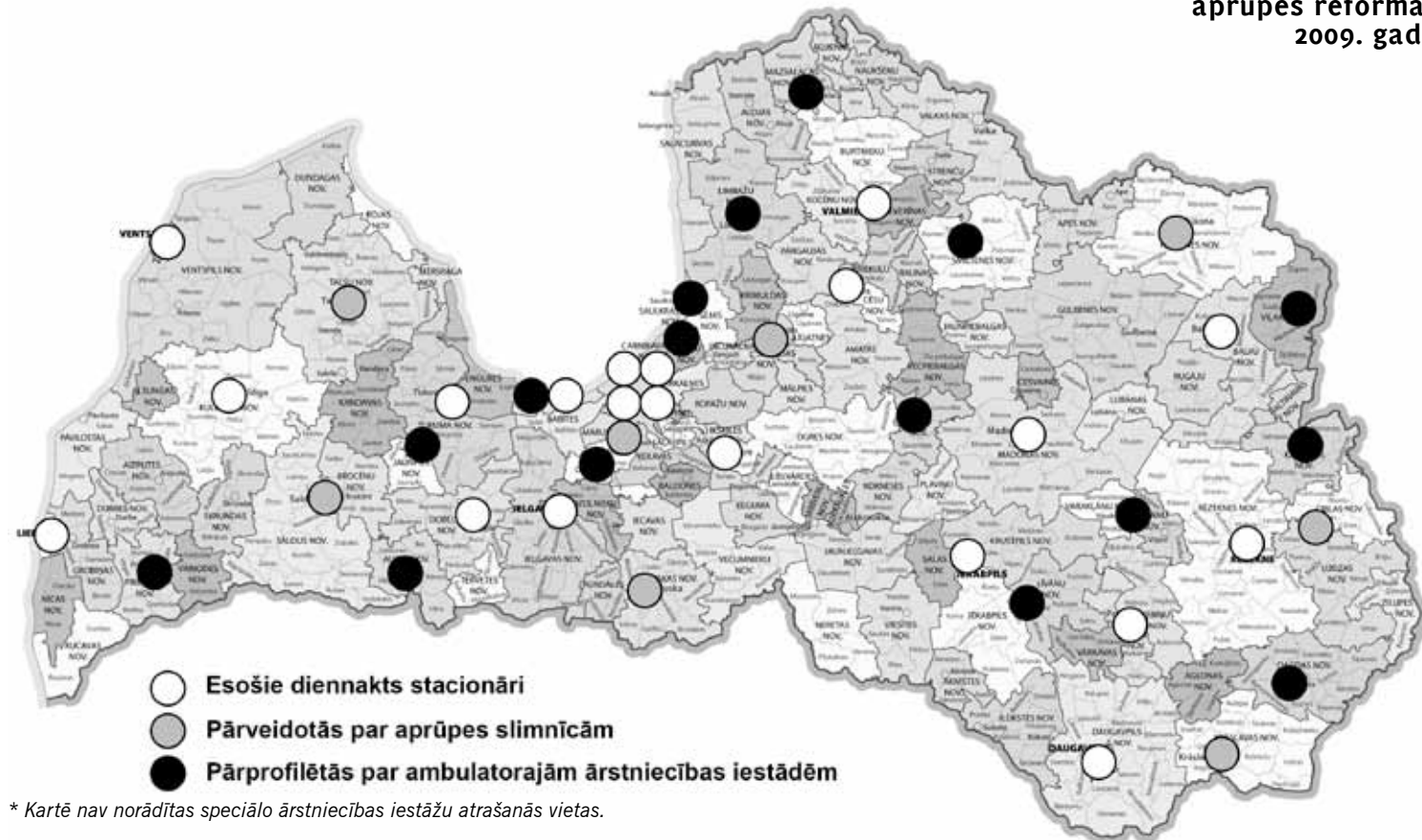
Slimnīcu atrašanās vietas valstī pirms un pēc veselības aprūpes reformas 2009. gadā

Palīdzību lūdz sociālajiem dienestiem

Saņemot valsts apmaksāto ārstēšanu slimnīcā, par katru tur aizvadīto dienu pacients (ja viņš neieklājas kādā no MK noteiktos atbrīvotajām iedzīvotāju kategorijām) dienas stacionārā maksā 7,11 eiro, par diennakti – 10 eiro. Maksas cenrāžos šīs summas ir 3 – 6 reizes lielākas. Lai gan pacienta iemaksa ir salīdzinoši maza, ilgstoši ārstējoties, arī tā var iztukšot maku. Turklāt jāpajautā, cik pacientu saprot, ka iemaksa nav tas pats, kas līdzmaksājums par slimnīcā sniegtajiem pakalpojumiem, ko valsts neapmaksā? Skaidrs, ka slimis cilvēks, gaidot atpestīšanu no sāpēm, pie katras šprīces vai manipulācijas nepārjautā, kurš par to maksās. Tādēļ, saņemot rēķinu par slimnīcu, dažkārt, tā sacīt, izbrīnā acis ir platas, un jādodomā, kur meklēt finansiālu atbalstu.

Palīdzības sniedzēji smagu slimību gadījumos ir nevalstiskās organizācijas un līdzcilvēki ziedotāji, bet ikdienā lielākoties pašvaldību sociālie dienesti. Limbažu novada sociālā dienesta vadītāja Ilga Bērziņa skaidro, ka to, kam, kādos gadījumos un cik lielu pabalstu piešķirt, paredz katras pašvaldības saistošie noteikumi. Atkarībā no pašvaldības rocības pabalsta apmērs ir no 50 līdz vairākiem simtiem gadā. "Mūsu novadā tie ir 140 eiro gadā. Taču katru gadījumu vērtējam individuāli, jo palīdzību lūdz daudzi," atzīst dienesta vadītāja.

Valsts kancelejas administrācijā 2013. gada pētījumā secināts, ka visos valsts reģionos piektajā daļā māsaimniecību lielākā finansiālā problēma ir nespēja

* Kartē nav norādītas speciālo ārstniecības iestāžu atrašanās vietas.

segt veselības aprūpes izdevumus. Piešķirto pabalstu apmērs ir nākamajā vietā aiz garantētā minimālā ienākuma līmeņa nodrošināšanas un dzīvokļa pabalsta. 2015. gadā veselības aprūpes pabalstus valstī saņēma apmēram 42 900 iedzīvotāju. Turklāt tā nav vienīgā palīdzība, ko sniedz sociālie dienesti. Tie nav izdomāti stāsti par cilvēkiem, kuriem slimnīcā stabilizē veselības stāvokli un nakts melnumā parāda durvis. Ne visur ir pārnakšņošanas iespējas pacientiem, kuriem nav nepieciešama neatliekama ārstēšana. Arī tādos gadījumos nereti tieši sociālie darbinieki palīdz cilvēkiem nokļūt mājās.

Diskusijā iesaistās pašvaldības

Būtiskas pārmaiņas veselības nozares struktūrā notika 2009. gadā, kad daļu slimnīcu pārprofilēja par aprūpes un ambulatorās ārstniecības iestādēm ar ierobežotu pakalpojumu klāstu. Pēkšņas pārmaiņas piedzīvoja vismaz 25 slimnīcas. Pašlaik, kā redzams pievienotajā kartē, Latvijā diennakts medicīnisko palīdzību sniedz 21 slimnīca. Ja pirms reformas pacientiem līdz tai bija jāmēro tikai daži kilometri, tagad tie ir attālumi līdz reģionu centriem vai Rīgai.

Veselības ministre Anda Čakša

pieteikusi jaunu veselības aprūpes reformas plānu. Lai pārmaiņas arī šoreiz nepārsteigtu kā zibens no skaidrām debesīm, notiek reģionu slimnīcu un to pārstāvēto pašvaldību vadītāju tikšanās, lai veidotu darba grupas, kas izstrādās un iesniegs Veselības ministrijā savu stratēģiju, kā iedzīvotājiem reģionos uzlabot veselības aprūpes pieejamību.

Piemēram, Vidzemē plašāko veselības aprūpes pakalpojumu klāstu nodrošina Vidzemes slimnīca. Tās sabiedrisko attiecību speciāliste Benita Brila atzīst, ka pacientu plūsma, kas nāk

no visa reģiona, ir liela, medikāliem darba ir daudz, pašlaik īpaši neiroloģijas nodaļā un arī insulta vienībai. Līdzīga situācija ir visu reģionu centru slimnīcās. Vidzemnieku izstrādātajā plānā norādīts, kādu pakalpojumu klāstu varētu uzņemt pārejās reģiona slimnīcās, lai atvieglotu darbu Vidzemes slimnīcā un veselības aprūpi padarītu pieejamāku iedzīvotājiem. Vai VM šos priekšlikumus ņems vērā, izstrādājot paredzēto četru līmeņu slimnīcu tīklu valstī, šobrīd gan nav zināms.

Aija Sedliņa

EKSPERTS

21. gadsimtā medicīna ir paradokss

PĒTERIS APINIS,

Latvijas Ārstu biedrības prezidents

Publiskajā telpā diskusijas ap un par medicīnu lielākoties notiek caur finanšu prizmu. Pauls Stradiņš kādreiz definēja, ka medicīna ir zinātne, prakse un māksla. Pagājušā gadsimta 80. gadu beigās šim uzskaitījumam pievienojās medicīna kā business. Kopš tā laika medicīnā tērētās naudas kopapjoms pasaulē palielinās ik gadu. Resursu pieaugums līcis ļaužu apziņā medicīnu tvert finansiālā, nevis ētikas, zināšanu un profesionalitātes skatījumā. Tā lielākā daļa arī medicīnas pieejamību skata caur finanšu šablonu prizmu, par pieejamību uzskatot dārgas valsts apmaksātas zāles un izmeklējumus, sarežģītas operācijas un konsultācijas pie speciālistiem Stradiņa slimnīcā.

Šis ir informācijas gadsimts. Statistika tiek izmantota par ieroci medicīnas nomelnošanā. Ja mēs

prastu lasīt lietuviešu, slovēņu, slovāku, bulgāru, rumāņu valodā, viegli uzzinātu, ka viņiem visos rādītājos ir vislielākā saslimstība, mirstība un vismazākā pakalpojumu pieejamība, gluži tāpat kā, latviešu valodā lasot, uzzinām, ka visos rādītājos sliktākie esam mēs.

Šobrīd medicīna var ievērojami pagarināt katra indivīda dzīvi. Dzīves ilgumu un kvalitāti ceļ 21. gadsimta medicīnas resursi – medicīnu zināšanas, intuīcija, pie-

redze, darba laiks, telpas, aparatūra, medikamenti, nauda. Tie tiek ieguldīti veselības aprūpē, profilaksē, diagnostikā, ārstniecībā un rehabilitācijā. Līdz ar to katrs indivīds pretendē uz ļoti lielu kopējās naudas daudzumu slimības ārstēšanai, lai pagarinātu savu dzīvi. Šī solidaritāte iemaksātā nauda nāk no valsts budžeta.

Visās valstīs, neatkarīgi no ekonomiskās bagātības, medicīnai katastrofāli sāk trūkt naudas. Rodas medicīnu un iedzīvotāju neapmierinātība ar veselības aprūpes sistēmu un finansēšanu. Mūsdienas medicīna ir paradokss – jo vairāk naudas ieguldīts veselības aprūpē, jo cilvēki dzīvo ilgāk (sadzīvo ar savām hroniskajām slimībām) un lielāki resursi vajadzīgi veselības aprūpei. Gandrīz visi līdzekļi tiek iegūti no nodokļu maksātājiem darbaspējīgā vecumā, bet 90% gadījumu naudu tērē cilvēki, kuri konkrētajā brīdī nav nodokļu maksātāji.

Šodien sabiedrības veselību lielā mērā nosaka sociālā determinance. Vislielākā atšķirība jebkurā valstī dzīves ilguma ziņā atbilst mērauklai – izglītība un turība. Cilvēks ar augstāko izglītību dzīvo vidēji 10 – 12 gadu ilgāk nekā cilvēks bez izglītības, turīgais 8 – 10 gadus ilgāk nekā nabags. Mūža kvalitāti nosaka arī svaigs gaiss, tīrs ūdens, labi darba apstākļi, psiholoģiskais klimats valstī, darbavietā, ģimenē un dzīvesveids. Tas viss veselību ietekmē daudz vairāk nekā datortomogrāfija un digitālā angiogrāfija abas kopā. Latvijā nekad par valsts naudu nepārstādīs aknas visiem, kam tas būs vajadzīgs, un nenodrošinās modernākos onkoloģiskos preparātus. Jau viena C hepatīta pacienta ārstēšana ar jaunākajiem medikamentiem valstij izmaksā tikpat, cik trīs mēnešos ģimenes ārsta prakse, kas katru dienu pieņem 40 pacientu.

Jautājums – vai Latvijā ir uz-

labojusies veselības aprūpes pieejamība? Jā! Kopš 1990. gada iedzīvotāji vidēji dzīvo deviņus gadus ilgāk. Līdz ar to viņi biežāk sagaida savu insultu vai vēzi, no kā izārstēt ir dārgi. Bet, lai runātu par pieejamu veselības aprūpi, valstij iespējami daudz naudas būtu jāatvēl primārajai aprūpei – ģimenes ārstiem un pediatriem, jāatbrīvo viņi no ārpriekšējās birokrātijas un jānodrošina viņiem cienīgi darba apstākļi. Otrs – finanses jāiegulda neatliekamās medicīnas dienestā, lai pie katra pacienta varētu atbraukt ātrā palīdzība un uzņemšanas nodaļas slimnīcās būtu reālas palīdzības sniegšanas vietas. Diemžēl pēdējo četru ministru laikā mūsu Veselības ministrija patiesībā ir Zāļu ministrija, kas interesējas tikai un vienīgi par zāļu tirgu un Eiropas naudas apgušanu absurda veidā, piemēram, izzogot e-veselības attīstības naudu.

Būt gatavam lūgt dzīvību

“Tas bija 2010. gada beigās, kad sajutu pirmos simptomus. Nedaudz vairāk piepūloties vai pat vienkārši ejot, bieži jutu, ka sirds sāk skriet, ir jāpāstājas,” atceras ērglēniete Zane Lazdiņa. Pēc došanās pie ģimenes ārsta, kas nosūtīja uz tālākiem izmeklējumiem, pāris mēnešu laikā apstiprinājās diagnoze – Zane sirgst ar pulmonālo arteriālo hipertensiju, kas ir palielināts spiediens plaušu artērijās.

Sākumā viņai izrakstītas valsts apmaksātas zāles, un uz brīdi arī šķitās, ka paliek labāk. Tomēr medikamenti šo reto slimību neārstē, vien nedaudz palēnina tās gaitu. Zanes pašajūta turpinājusi pasliktināties, un trīs gadu laikā jaunā sieviete nonākusi līdz vienīgajai iespējai, kas viņu varētu glābt, – plaušu transplantācijai.

Diemžēl izrādījies, ka šādu operāciju Latvijā neveic un tā nav arī ierindota valsts apmaksājamo ārstniecības pakalpojumu grozā. “Uzrakstīju iesniegumu, lai valsts man segtu plaušu transplantācijas izmaksas ārzemēs. Bija pat vairākas vēstules, gan Veselības ministrijai, gan NVD, gan personīgi tā brīža Ministru prezidentei Laimdotai Straujumai. Uz visām vēstulēm saņēmu atteikumu,” atminas Zane.

Jaunās sievietes ārstējošais kardiologs Andris Skride pēc savas pašiniciatīvas uzmeklēja kontaktus Vīnes klīnikā, kur viņai sarunāta operācija. Atlicis vien savākt nepieciešamo finansējumu – 120 000 eiro, lai pacienti iekļautu aktīvajā

transplantācijas listē.

“Pulmonālās hipertensijas biedrība” sadarbībā ar organizāciju “Ziedot.lv” uzsāka ziedojumu vākšanas kampaņu. Zane tobrīd jau gulēja slimnīcā un īsti pat nespēja parunāt, jo visu laiku bija pieslēgta pie skābekļa aparāta. Vēderā un kājās bija sācīs krāties šķidrums. Mediķi vēlāk atzinuši – katru dienu uz darbu nākuši ar šaubām, vai Zane vēl šo nakti būs pārcietusi. Tomēr ciniskā situācija, kādā bija nonākusi jaunā sieviete, uzrunāja plašu sabiedrības loku. Plaušu transplantācijas operācijai nepieciešamos līdzekļus līdzilvēki saziedoja 27 dienās. Zane to atceras kā īpaši nozīmīgu dāvanu viņas vārdadienā 2014. gada februārī. “Tas bija tik sirsnīgi, cilvēki atsaucās, rakstīja atbalsta vēstules, jautāja, kā vēl man var palīdzēt. Man mājās tagad ir saraksts ar ziedotājiem, ko draugi uzdāvināja. Dažus vārdus atpazīstu, bet ļoti daudzi ir man pavisam sveši cilvēki, un, kad es tā iedomājos, ka es viņiem biju svarīga...” sieviete dziļā aizkustinājumā saka.

Ērglēniete Zane Lazdiņa ir pirmā paciente valstī, kurai, pateicoties līdzilvēku ziedojumiem, veiksmīgi veikta plaušu transplantācija.

Foto – Agris Veckalniņš

Tam sekoja nākamais brīnums – vidēji astoņu mēnešu vietā, kas jāgaida, lai saņemtu donora orgānu, jau pēc diviem mēnešiem pienāca ziņa, ka jābrauc uz Vīni veikt plaušu transplantāciju.

Zane ir pirmā paciente valstī, kurai veiksmīgi veikta plaušu transplantācija. Tai sekojuši pāris mēneši rehabilitācijas Vīnes klīnikā, jo atrofēto muskuļu un nespēka dēļ sievietei no jauna vajadzēja iemācīties staigāt. Atgriežoties Latvijā, valsts atkal “nepievīlusi” – imūnsupresīvās terapijas (lai Zanes imūnsistēma neatgrūdu transplantētās plaušas) nodrošināšanai nepieciešamo 18 000 eiro vietā

medikamentu individuālajai kompensācijai tā noteikusi griestus – 14 228,72 eiro gadā. Ap 400 eiro mēnesī pacientei jāpiemaksā pašai.

Kopš Zane atgriezies mājās, ir pagājuši nedaudz vairāk par trīs gadiem. Lai gan reizēm, atceroties izcīnīto cīņu, asaras nobirst pašas no sevis, Zane Lazdiņa ir pateicīga visiem cilvēkiem, kas viņai palīdzēja, viņa par katru nodzīvoto dienu pateicas saviem ārstiem, ģimenei un Dievam. Ikdienā viņa vada kafejnīcas darbu viesnīcā “Ērgļi”, brīvajā laikā brauc ar divriteņi, peldas.

Tomēr citiem pacientiem, par kuru tiesībām un iespējām ie-

stājas Zanes pārstāvētā “Pulmonālās hipertensijas biedrība”, joprojām nekas nav mainījies – plaušu transplantācija tā arī nav iekļauta valsts apmaksāto medicīnas pakalpojumu grozā. “Nekur tā nav, kā pie mums. Šobrīd pilnīgi visās Eiropas valstīs transplantācijas ir apmaksātas, Latvija ir vienīgais izņēmums. Un ne tikai transplantācijas, cilvēkam, kurš saslimis ar kādu reto slimību, arī jāsašķiras ar ļoti lielām grūtībām. Tas ir neapskaužami, jo mums visiem taču gribas dzīvot. Tu godprātīgi strādā, maksā nodokļus, bet, kad saslimsti, no valsts nav atbalsta. Tas nav normāli.”

Laura Kovtuna

Teorētiski jābūt, bet reāli nav

Zobu higiēniste Tamāra Burduna no Dobeles neslēpj, ka ir ļoti daudz bērnu, kuriem jau līdz trīs gadu vecumam ir bojāti zobi.

Foto – Edīte Bēvalde

apmaksāta zobārsta esot jāgaida pat vairāk nekā gadu. Liela daļa no nepilngadīgo vecākiem atzīst, ka atmetuši cerības savas atvases ārstēt par valsts naudu, tāpēc izvēlas maksas pakalpojumu.

Bet, ja reiz ir noteikts, ka bērniem no 2 līdz 18 gadu vecumam reizi gadā pienākas valsts apmaksāta zobu higiēna, savukārt zobārsta apmeklējumu skaits nepilngadīgajiem nemaz nav ierobežots, tad kāpēc nodokļu maksātāji pie šī pakalpojuma netiek?

Speciālisti norāda, ka tas ir līdzīgi kā ar citiem medicīnas pakalpojumiem Latvijā. Tarifi, kas noteikti zobārstiem un arī higiēnistiem, kuriem ir noslēgts līgums ar Nacionālo veselības dienestu par bezmaksas pakalpojuma nodrošināšanu, ir krietni par zemu, tāpēc virkne speciālistu līgumu nemaz neslēdz vai arī pārtrauc šī pakalpojuma sniegšanu. Mēnešiem garās rindas veidojas tāpēc, ka ārsti paralēli apkalpo gan maksas, gan valsts apmaksātos pacientus. Ja dakteris strādātu tikai ar valsts

apmaksātajiem pacientiem, viņš neko nenopelnītu, jo par vienu valsts apmaksātu pacientu zobārsta ieņēmumi ir pat trīs reizes mazāki, nekā sniedzot maksas pakalpojumu. No šīs naudas ir jāmaksā algas, jāpērk iekārtas, medikamenti, jāapmaksā telpu īre, nodokļi un citi izdevumi.

Piemēram, Zemgales veselības centrā Jelgavā strādājošie speciālisti vairs nenodrošina bezmaksas zobārstniecības pakalpojumus nepilngadīgajiem. Pacientu skaits tāpēc neesot sarucis. Bet mutes veselības un zobārstniecības kabinets “Zobu feja” ir vienīgā vieta Dobeles, Auces un Tērvetes novadā, kur nepilngadīgie var saņemt valsts apmaksātus higiēnista pakalpojumus. Kabinetā strādā trīs sertificēti zobu higiēnisti un viens zobārsts. Mēnesī higiēnisti apkalpo līdz 200 bērnu. “Zobu fejas” speciālisti jau astoņus gadus sadarbojas ar Slimību profilakses un kontroles centra mobilo zobārstniecības autobusu, apmeklējot bērnus tajos pagastos, kur nestrādā zobārsti. Valstī kopš

2007. gada ir divi šādi autobusi. Viens ceļo pa Kurzemi un Zemgali, otrs pa Vidzemi un Latgali.

“Zobu fejas” higiēniste Tamāra Burduna uzsver: “Situācija valstī ir tāda, kādā tā ir. Tāpēc, lai nonāktu līdz problēmai, vairāk uzmanības jāpievērš tieši profilaksei. Ir daudz bērnu, kuriem jau līdz trīs gadu vecumam ir bojāti zobi, un tad vecāki izvēlas zobus labot narkozē. Tas nav pareizi, tāpēc es aicinu vecākus ar savu piemēru mācīt bērnam tīrīt zobņus no rīta un vakarā. Otrs svarīgs nosacījums ir pareizs uzturs. Nenašķēties starp ēdienreizēm. Trešais – vizīte pie speciālista arī tad, ja zobi nav bojāti.”

Vecāku līdzdarbošanās ir būtiska lieta, uz ko norāda nozares speciālisti. Un aicina pirms došanās vizītē pie zobārsta vai higiēnista mājās ar bērnu pārrunāt, kur viņš ies, ko viņam darīs, un arī neslēpt, ka sajūtas, iespējams, kādā mirklī var būt nepatīkamas. Taču dakteris gādās par to, lai zobiņi ir veseli un nesāp.

Edīte Bēvalde

Tā vienā teikumā varētu rezumēt viedokli, ko pauduši vairāki desmiti aptaujāto vecāku par bezmaksas zobārstniecības pakalpojuma pieejamību bērniem.

Viedokļi un pieredze ir dažāda. Citam paveicies pie speciālista tikt nepilna mēneša laikā, citam

nācies gaidīt vairākus mēnešus, taču pacienti atzīst, ka Stomatoloģijas institūtā uz vizīti pie valsts

“DARBĀ REDZU REZULTĀTU”

“Katrs darbs ir godājams, un katrs cilvēks pelnījis par darbu saņemt labu atalgojumu, bet, ja medicīnas mātai un veikala “Maxima” pārdevējai ir vienāda alga, jāpadomā par atbildību,” uzskata Kuldīgas slimnīcas anestezioloģijas un intensīvās terapijas nodaļas māsiņa Sandra Abersone, kuru satiekam darbā viņas pirmajā dežūras diennaktī. Tai sekos vēl trīs – gan Kuldīgā, gan Bulduru slimnīcā.

Jūlija beigās, kad valdība apstiprināja veselības aprūpes reformu, Kuldīgas slimnīcai tika piešķirts otrais līmenis, saglabājot iespēju sniegt tos pašus pakalpojumus, ko līdz šim, nevis zemākais pirmais, kā tas bija iecerēts. Jau gadiem ilgi tieši Kuldīgas slimnīca ir tā, virs kuras, var teikt, karājas Damokla zobens – neziņa, cik liels finansējums būs, vai nāksies slēgt kādu nodaļu, vai varēs darbu turpināt. Sandra bilst, ka arī tagad neesot īstas pārlicības, ka viss beidzies laimīgi. Viņa atzīst, ka tā ir: Kuldīgā vidējam personālam ir mazāks atalgojums par slodzi nekā citur. “Strādājot divās vietās un vairākas slodzes, es to algu sev salasu. Kuldīgā strādāju vairāk nekā 300 stundu mēnesī,” atzīst Sandra. Un smejas, ka vienīgais brīvais laiks ir pārbraucienos starp darbavietām, tāpat pagulēt viņa ir iemācījusies, izmantojot katru mierīgāku brīdi dežūrā, – kaut pusstundiņu. Tad atkal – celties un strādāt!

“Par medmāsu mācīties aizgāju spontāni, sapratu, ka man patīk tieši šis darbs. Pirmkārt, jau tādēļ, ka esmu kontaktā ar cilvēkiem, redzu, ka viņiem kļūst labāk. Šis ir darbs, kurā redzu rezultātu.” Viņa atzīst, ka darbā ir daudz labu brīžu, kad cilvēks izveseļojas un pasaka paldies, bet ir arī gadījumi, par kuriem jādomā ilgi, no kuriem vajā tikt nevar. “Lai kā tu gribi distancēties no pacientu un viņu piederīgo problēmām, tas nav iespējams. Mums nav supervīziju, lai mācītos sevi pasargāt. Katrs dara, kā māc. Es deju vidējās paaudzes deju kopā “Bandava”. Vēl brīvajā laikā mēdzu skriet, tad, būdama viena, izvēdinu domas.”

28 darba gadus ar regulārām nakts dežūrām un pārslodzi Sandra tomēr paspējusi izaudzināt meitu Ilzi un dēlu Gati. “Bērni man teica, ka tāpēc tik daudz mācot, esot patstāvīgi.

Vidējais medicīniskais personāls ir tiešais starposms starp pacientu un ārstu. Mēs dzirdam

Sandra Abersone medicīnas māsa ar 28 gadus. Viņa zina, ka nekur citur darbs tādu gandarījumu nesniegtu. “Reiz ar meitu smējāmies – ja man par slodzi maksātu tik daudz, ka pietiek dzīvošanai, nezinātu, ko darīt brīvajā laikā,” viņa saka.

Foto – Lāsma Reimane

sūdzības, vērojam atveseļošanās gaitu, reanimācijas nodaļā 24 stundas esam aci pret aci ar pacientu,” skaidro Sandra. Ne vienmēr viņai iznāk strādāt četras diennaktis pēc kārtas. Pamata grafiks esot diennakts un diena, tad brīvs vakars, un pēc tam viss atkal sākas no

gala. “Domāju, ka līdzīgā režīmā strādā daudzi. Piemēram, reanimācijas un anestezioloģijas nodaļā esam sešas medmāsas un divas, kas braukā, bet jānosēd 10 slodzes. Es labprāt strādātu daudz mazāk, bet kas tad notiks tukšajās dienās?”

Medmāsām regulāri jāmacās

UZZIŅAI

Medmāsa par slodzi (septiņām diennaktīm jeb 168 stundām mēnesī) Kuldīgas slimnīcā saņem **440 eiro** pirms nodokļu nomaksas, Bulduru slimnīcā – **600 eiro**, darot to pašu darbu. Vēl ir 50% piemaksa par nakts dežūrām, intensīvās terapijas nodaļā – arī par kaitīgumu.

kursos, jāvāc kredītpunkti, ik pēc pieciem gadiem ir jāiziet resertifikācija. Daļu samaksas sedz slimnīca, bet, ja kursī ir dārgāki, jāmaksā pašai. Jautāta par mēģinājumu pievērst uzmanību negodīgajam atalgojumam ar streiku, Sandra atbild: “Vajadzētu jau, bet mēs reanimācijā esam tādā dienestā, ka nedrīkstam atstāt cilvēkus bez palīdzības. Domāju, ka arī citu nodaļu māsiņas to nevar atļauties. Ja mēs tomēr izlemtu streikot, tad noteikti cīnītos par slodzes samazināšanu, bet ne jau uz algas rēķina. Es varu nestrādāt virsstundas, bet tad nevaru izdzīvot. Esmu mēģinājusi arī meklēt citus variantus, bet man šis darbs patīk, tādēļ negribu to pamest.” Sandru satrauc tas, ka nav pēctecības: jaunieši šo darbu neizvēlas, mācās, bet aiziet strādāt skaistumkopšanā, privātp praksēs, aizbrauc uz ārzemēm, bet vecajām māsiņām tuvojas pensijas gadi. Un drīz patiesi vairs nebūs kas strādā.

Inguna Spuleniece

Ģimenes ārsti no zelta krūzēm nedzer

Pirms diviem gadiem Talsu centrā izveidotās Kārļa Vilkašes ģimenes ārsta prakses darba laiks ir no astoņiem rītā līdz četriem pēcpusdienā. Tomēr realitātē viņš prakses durvis aizslēdz daudz vēlāk. Pacientu plūsma un uzliktais birokrātijas slogs ir liels. Ārsts neslēpj, ka ģimenes ārsta darbam jābūt aicinājumam, lai nesabruktu kārtējo šķēršļu priekšā.

Pēdējo desmit gadu laikā uz Talsu novadu atnākuši divi ģimenes ārsti, Kārli Vilkašti ieskaitot. Ārsts skaidro, ka daudzi ģimenes ārsti ir pirmspensijas vecumā, un nākotnes aina lauku reģionos nav iepriecinoša – ģimenes ārstu skaits sarūk, bet motivācija šeit strādāt jauniem speciālistiem ir maza. “Ģimenes ārsts nedzer no zelta krūzes un no darba mājās nebrauc jaunākā modeļa “Mercedes” automašīnā,” skaidro ārsts, izrādot prakses telpas, kuras iekārtotas ar vecāku un draugu palīdzību. Ar ģimenes ārsta diplomu vien nepietiek, jābūt izdomas bagātam un ļoti pacietīgam, lai izveidotu ārsta praksi.

Rezidentūras laikā K. Vilkašes apzinājās vietas, kur nepieciešami ģimenes ārsti. Pēc pārrunām ar Talsu pašvaldību viņš izvēlējies Talsus. Šeit darba iespējas saskatītas arī dzīvesbiedrei, kura ir fizioterapeite. Jaunajam ārstam pašvaldība ierādījusi dzīvojamo platību, kuru viņš var izmantot, kamēr strādā novadā. Lielākās grūtības radušās, meklējot praksei piemērotu telpu par adekvātu samaksu. Talsos atrastās telpas iekārtotas par saviem finanšu līdzekļiem, kas bijuši ļoti ierobežoti.

Ģimenes ārsts pārrauga 2022 klientu veselību – daļa no tiem ir reģistrēti ģimenes ārsta prakses Valdemārpils filiālē.

Iepriekšējam ģimenes ārstam aizejot izdienes pensijā, Kārli Vilkašes pārņēma Valdemārpils prakses telpas, tomēr tas nebūt neatvieglēja veicamo darbu slogu. Ministru kabineta noteikumi paredz, kādām prasībām jāatbilst jaunizveidotām ģimenes ārsta praksēm un filiālēm, kādi pakalpojumi ir jānodrošina. Pārrunājot situāciju, Talsu novada pašvaldība telpas piemērojusi visām vajadzībām. “Tas ir ieguvums ne tikai man, bet arī otrai ģimenes ārstei, kas tur jau strādāja, tāpat arī zobārstam, laboratorijai un arī nesen atvērtajam fizioterapeita kabinetam,” sadarbību ar pašvaldību raksturo ārsts.

Jaunu speciālistu piesaistē lauku reģioniem būtisks ir pašvaldības atbalsts, tomēr ne mazāk – arī valsts. Ārsts skaidro: “Nozīmīgi būtu atjaunot kādreizējo Veselības ministrijas un Nacionālā Veselības dienesta sniegto finansiālo at-

“Neskatoties uz grūtībām, mans darbs man patīk! Tas nav viegls, un diemžēl ar katru gadu dokumentācijas apjoms tikai palielinās un prasības pieaug. Ģimenes ārstus daudz un nepelnīti noņē, tomēr, manuprāt, visus pēc vienas mērauklas mērit nedrīkst,” saka ģimenes ārsts Kārli Vilkašes.

Foto – Dainis Kārklavalks

balstu ārstu prakšu atvēršanai. Lai lauku reģionos palielinātu ārstu skaitu, plānoja piespiedu nosūtīšanu, taču, manuprāt, tas tikai veicinātu jauno speciālistu aizceļošanu. Ņemot vērā šī brīža situāciju ģimenes medicīnā, redzu, ka nepieciešams labāks dialogs starp valdību un

ārstiem. Nedomāju, ka Latvijas ģimenes ārstu asociācija izvēlētos streikot tāpat vien, tas ir izmisuma solis, jo ģimenes ārstu viedoklis netiek uzklauts. Es kā ģimenes ārsts vēlos cilvēcīgu attieksmi un darba apstākļus.”

Paula Kārklavalka